

Aika: Keskiviikko 13.1.2021, klo 14.00 – 15.57

Paikka: Teams-kokous

Läsnä: Laura Varjokari, puheenjohtaja (kohdat 5-11), Veijo Lehto, puheenjohtaja (kohdat 1-4), Mirja Arajärvi, Timo Auranen, Pirjo-Liisa Kangasniemi, Ulla Lumijärvi, Lena Lindberg, Teija Mikkilä, Seija Meripaasi, Johanna Seppälä, Marja Ruotsalainen, Jenni Räsänen (klo 15.15-15.30), Satu Luomajoki, Olli Salin, Lala Sjöblom, Pirkko Telaranta, Pirjo Tujula, Toivo Tupin, Tiina Lappalainen ja Outi Paulig (sihteeri)

Vierailevat asiantuntijat (klo 14.15-15.15)

Sanna Vesikansa	apulaispormestari (kohdat 5-6)
Mari Randell	asunto-ohjelmapäällikkö (kohta 5)
Riikka Karjalainen	erityissuunnittelija (kohta 5)

1.

Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

Varapuheenjohtaja Veijo Lehto avasi kokouksen ja toimi puheenjohtajana kohtien 1-4 ajan.

Todettiin osallistujat. Vierailevien asiantuntijoiden lisäksi vammaisneuvoston sihteeri Tiina Lappalainen osallistui kokoukseen. Kaupunginkanslian edustajana oli Johanna Seppälä. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan edustaja Jenni Räsänen osallistui kohdan 7 käsittelyn ajan, muuten oli estynyt osallistumasta.

2.

Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista.

3.

Edellisen kokouksen muistio

Vanhusneuvoston kokouksen muistio 9.12.2020 oli jaettu vanhusneuvostolle 14.12.2020. Siihen ei ollut huomautettavaa.

4.

Kevään 2021 vanhusneuvoston kokoukset.

Todettiin asialistoille sovitut asiat. Sovittiin, että Pollin asiat käsitellään maaliskuun kokouksessa ja että kaikissa kokouksissa käsitellään koronatilannetta ikääntyvien kannalta. Päivitetty kokouskalenteri toimitetaan vanhusneuvostolle.

5. Senioriasuminen Helsingin asumisen ja maankäytön ohjelmassa

Puheenjohtaja totesi avauspuheenvuorossaan, että vanhusneuvosto on saanut kaupungilta 3.12.2020 vastauksen aloitteeseensa. Neuvosto kiittää vastauksesta ja pitää myönteisenä, että työryhmään pyydetty kaupungin tahot ovat käsitelleet asiaa keskenään ja pitävät sitä tärkeänä. Avoimeksi jää edelleen, mitkä ovat ne käytännön toimenpiteet ja yhteistyömuodot, jolla tärkeäksi todettu seniorien asuminen toteutetaan. Entä miten vanhusneuvosto pääsee osallistumaan niihin?

Vanhusneuvosto pitää tärkeimpänä tulevaisuuden senioriasumisen kehittämistä. Neuvosto teki asumisalan toimijoille kysely niiden suunnitelmista. Vastausaika on vielä kesken (22.1.2021 asti), mutta osa vastauksista on jo saatu. Näyttää siltä, että

juuri vanhusneuvoston tarkoittaman kaltaista välimuotoista senioriasumista ei ole tulossa. Monet toimijat toteavat asian tärkeäksi ja ideoita on. Asumisalan asiantuntijat näyttävät pitävät kynnyskysymyksenä, että kaupunki luovuttaisi tontteja senioriasumista varten.

Vanhusneuvosto on kiinnostunut myös nykyisen ikääntyneiden asumisen kehittämisestä. Kaupungilla on lähes 1000 vuokra-asuntoa senioreille ja 200 uutta tulossa. Miten nämä kaupungin senioritalot toimivat ja miten asumista niissä kehitetään? Mihin perustuu kaupungin linja, että näihin asuntoihin ei voi liittää palveluja? Kuinka suuri osa asukkaista on kotihoidon asiakkaita? Monille asukkaille olisi tärkeää saada ”talonmiespalveluja” käytännön asioissa. Asukkaiden palvelutarpeita voisi myös kysellä.

Kuinka suuri osa asunnoista on ainakin osittain esteettömiä? Kuinka suuri osa asukkaista tarvitsee täysin esteettömiä asuntoja? Onko esteettömyyttä tarkoitus lisätä? Miten toimitaan, kun asukkaan esteettömyystarpeet lisääntyvät? Esim. tarjotaanko esteetöntä asuntoa tilalle? Paljonko näitä vaihtoja käytännössä on?

Millaiset ovat talojen yhteistilat ja –pihat ja millaisessa käytössä? Onko järjestettyä yhteisöllistä toimintaa? Onko asukkaiden toiveita kuultu?

Käsitteitä pitää edelleen selvittää, sillä ”välimuotoinen” on epäselvä termi tässä yhteydessä. Käsitteiden monitulkintaisuus vaikeuttaa keskustelua ja asioiden selvittämistä. Esimerkiksi vanhusneuvosto on saanut Hekalta aiemmin vastauksen, jonka mukaan heillä ei ole senioritaloja, eikä niitä ole tulossakaan.

Mari Randell kiitti vanhusneuvostoa asiaan paneutumisesta ja totesi voivansa vastata ainakin osaan kysymyksistä saman tien. Hän kävi läpi esityksensä (jaettu vanhusneuvostolle).

Helsingissä on kasvava määrä kotona asuvia iäkkäitä ja kotiin tuotaville palvelulle on siksi entistä enemmän tarvetta.

Asumiseen liittyvät käsitteet elävät ajassa ja on todella tärkeä määritellä, mitä kulloinkin tarkoitetaan.

AM-ohjelmassa erityisesti kohta 7 liittyy senioriasumisen kehittämiseen. Kohtuullisten asuinolojen turvaaminen on kaupungin tavoite. Haasteet ovat etenkin laadullisella puolella ja Helsingin kovassa vuokratasossa. Siihen kaupunki yrittää vaikuttaa lähinnä rakentamalla paljon ja luomalla näin tarjontaa. Uudisrakentamisen lisäksi on vuosittain jonkin verran käyttötarkoituksen muutoksia, joissa toimistotiloja muutetaan asunnoiksi.

Kaupungin vuokra-asuntoihin on vuosittain yli 24 000 hakijaa, joista läheskään kaikille ei voida tarjota asuntoa.

AM-ohjelmassa ”erityisryhmä” tarkoittaa niitä, joiden asuminen ei hoidu vapailla markkinoilla.

Kaupungin linjana on ollut jo pitkään, että pyritään rakentamaan senioriasumista seniorikeskusten lähelle, kävelyetäisyydelle. (Tilanne näkyy liitteeksi jaetussa karttavassa.) Hekan senioritalot ovat tavallisia vuokrataloja, joihin asukkaan alaikäraja on 60 vuotta. Niihin on muuten samat valintakriteerit kuin kaikissa kaupungin vuokra-

asunnoissa. Kaikissa taloissa on talotoimikunnat ja yhteistilat, joiden käytöstä asukkaat itse päättävät, asukasdemokratialain mukaisesti.

Kaikki senioritalojen asunnot eivät ole esteettömiä, mutta siihen suuntaan pyritään. Usein tämä vaatii melko suuria muutoksia, esimerkiksi kahden yksiön yhdistämistä kaksioksi.

Tilanteita, joissa senioriasukas tarvitsee esteettömän asunnon, tulee toki vastaan ja tällöin asunnon vaihto järjestetään.

Haso on kaupungin omistama asumisoikeusyhtiö. Senioriasumisen ikäraja on asumisoikeusjärjestelmässä 55 v., mikä johtuu asumisoikeuslaista.

Mari Randell totesi, että kaupunki on kiinnostunut kuulemaan vanhusneuvoston tekemän kyselyn tuloksista ja erityissuunnittelija Riikka Karjalainen on tässä yhteyshenkilönä. Lisäksi Hekan toimitusjohtaja Jaana Närö tulee mielellään keskustelemaan kaupungin seniorien vuokra-asumisesta vanhusneuvoston kokoukseen. Myös kaupungin hissiasiamies, sote-toimialan tilahallinto ja muut asiantuntijat ovat käytettävissä.

Kysymyksiä ja keskustelua:

- Mitä tarkoitetaan asumispoluilla?
- Miten esteettömyys tulee mukaan AM-ohjelmaan? Huoneistokohtaisia esteettömyyskorjauksia tehdään, mutta yhteisten tilojen, esim. sisäänkäyntien osalta vastuut ovat edelleen epäselvät.
- Omistusasumispuolella monet ikääntyvät ihmiset tarvitsevat tilapäistä asuntoa putkiremontin vuoksi. Kaupungilla on tähän tarkoitukseen jonkin verran tilapäisasuntoja esim. Kettutiellä. Kaikilla ei ole ollut tästä tietoa, mutta hyviäkin kokemuksia on siitä, että remontin ajaksi asunto Kettutieltä on löytynyt Seniori-infon ohjaamana.
- Yhteisasumiseen on jonkin verran mielenkiintoa, sillä se voisi olla joillekin sopeva asumismuoto yksin asumisen sijaan. Mitä kaupunki voi tarjota tähän? Kaupunki ei voi aktiivisesti ohjata yhteisasumiseen omissa vuokra-asunnoissaan, syynä etenkin vuokrasopimuksiin liittyvät juridiset ongelmat. Yhteisöllisiä senioriasumisen rakennushankkeita, kuten Loppukiri ja Kotisatama, on tuettu kaupungin toimin.

Sanna Vesikansa totesi, että kaupunki on tietoinen siitä, että koordinaatiohaasteita ja ongelmakohtia on. Niihin pyritään vastaamaan. Vanhusneuvoston aktiivisuus asuminenasioissa on tervetullutta ja yhteistyötä jatketaan.

Vanhusneuvoston tekemästä kyselystä oli jaettu kokouksen osallistujille väliaikatie-toja. Vastauksissa ilmeni mielenkiintoa asiaan ja ne herättivät jatkokysymyksiä. Toistaiseksi vain Hely-Kodeilla näyttäisi olevan vanhusneuvoston tarkoittamaa välimuotoista senioriasumista, mutta heilläkään ei ole uusia hankkeita tulossa.

Käsitteiden käytössä on se hankaluus, että vaikka niitä määriteltäisiin ja käytettäisiin johdonmukaisesti, kukin toimija lopulta käyttää niitä omalla tavallaan.

Vanhusneuvosto voisi kenties tutustua keväämmällä paikan päällä johonkin Hekan senioriasumisen kohteeseen ja haastatella asukkaita.

6.

Helsingin terveysasemapaalvelujen verkosto (terveys- ja hyvinvointikeskukset) ja valtakunnallisen sote-ratkaisun vaikutukset siihen

Vanhusneuvosto on toivonut mahdollisuuksia osallistua asian valmisteluun. Neuvosto pitää edelleen tärkeänä lähiterveyspalveluja, joissa voidaan hoitaa ikääntyneiden yleisimmät tarpeet, esim. verenpaine- ja Marevan-mittaukset ja säärihaavojen hoito. Palvelut voisivat olla myös seniorikeskuksissa. Pääasia on kattava verkosto.

Apulaispormestari Vesikansa esitti tiiviin tilannekatsauksen. (Liite.)

Päälinjana on isojen terveys- ja hyvinvointikeskusten luominen. Näiden suunnittelussa on tehty yhteistyötä asukkaiden kanssa, esimerkiksi Myllypuron osalta. Näillä näkymin lähiterveysasemia olisi jatkossa Kontulassa, Laajasalossa (Kalasataman satelliitti), Lauttasaarella ja Malminkartanossa. Niissä on peruspalvelut. Aukioloajat ovat suppeammat kuin isojen keskusten. Oleellista sijaintisuunnittelussa ovat joukko-liikenneyhteydet. Lisäksi voi tulla liikkuvia lähipalveluja esim. seniorikeskuksiin.

Haagaan on tulossa terveys- ja hyvinvointikeskus ja perhekeskus Vihdintien liikenneympyrän lähistölle. Nykyisten terveysasemien osalta ei ole vielä kaikkia päätöksiä tehty.

Helsingin terveysasemista kahdelle on jouduttu hankkimaan ostopalveluja, koska ei valitettavasti ei ole saatu palkattua omaa henkilökuntaa. Tämä ei vaikuta sijaintiratkaisuihin.

Muistiyhdistyksen edustaja Teija Mikkilä kertoi, että hyvä lähipalvelu oli muistineuvola, joka toimi mm. Kampissa ja Syystiellä. Sitä vieläkin kysellään.

7.

Valtionperintörahojen kohdentaminen ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseen liikkumisen ja kulttuuritoiminnan keinoin

Asia oli lyhyesti esillä neuvoston joulukuun kokouksessa. Jenni Räsänen esitteli asiasta saatuja uusia tietoja. (Liite.)

Kysyttiin, milloin järjestölle mahdollisesti saatava avustus tulisi käyttää. Koronan takia on erittäin vaikea järjestää toimintaa. Vastaukseksi saatiin, että aikaa avustuksen käyttämiseen on vuosi. Hakuilmoitukseen tulee ohjeet siitä, miten voidaan huomioida korona-ajan erityistilanne.

8.

Helsingin osallisuusmalli ja vaikuttajatoimielinten arviointi

Johanna Seppälä esitteli asiaa. (Liite.) Taustalla oli joulukuun kokouksessa todettu osallisuus- ja neuvontayksikön viesti vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtajille. Neuvostoilta toivotaan yhteistyötä vanhus- ja vammaisneuvostojen, järjestöjen ja kaupunginkanslian vuorovaikutuksen arvioinnissa.

Molemmille neuvostoille järjestetään oma järjestö- ja yhdistysinfo, jonka jälkeen on aiheesta Kerro Kantasi –verkkokysely. Näin selvitetään, miten sidosryhmät ovat kokeneet yhteistyön ja millaisia odotuksia heillä on sen kehittämiseen. Vanhusneuvoston osalta (verkko)tilaisuus on 17.2. klo 12-13. Kutsu lähtee kaikille HEJ:n jäsenjärjestöille paikallisyhdistyksineen sekä muille vanhusneuvostossa edustettuina oleville järjestöille ja tahoille. Tarvittaessa kutsuttavien listaa voi täydentää. Kerro Kantasi -kysely tulee olemaan avoinna 17.2.-14.3.

Arvioinnissa pyritään avoimeen keskusteluun ja kokemusten keräämiseen. Tuloksia käytetään hyväksi kevään valtuustoseminaarissa, jossa käsitellään mm. osallisuusmallia.

Neuvostot jatkavat toimintaansa 31.5. asti, jolloin valtuustokausi loppuu. Uudet neuvostot asetetaan kaupunginhallituksen päätöksellä kesäkuussa.

9.

Muut asiat

Sote-toimialan viestintäyksikön pyyntö koronaviestintään liittyen:

Hanna Hänninen viestitti 7.1.2021: ” Meillä on suunnitelmissa tavoitella kuntalaisia monikanavaisesti, esimerkiksi uutisin, lehti-ilmoituksin ja sosiaalisen median kautta. Ikääntyneille suunnitellaan myös postitettavan infokirjettä koronarokotuksista. Onko teillä vanhusneuvostolla ajatuksia siitä, mitä muita kanavia ja keinoja rokotusten viestinnässä olisi hyvä huomioida? Miten ikääntyneet helsinkiläiset teidän mielestänne tavoitettaisiin parhaiten? Kaikki ajatukset ja toiveet ovat tervetulleita.”

Työvaliokunta totesi asiasta 8.1.2021: ”Puhelinsoitto on hyvä tapa tavoittaa ikäihmisiä. Työvaliokunta ehdottaa soittokierrosta Helsinki-avun toimintamallin pohjalta eli soitto kaikille (esim.) yli 65-vuotiaille. Puhelussa kysytään, onko henkilö saanut tiedon rokotuksesta ja pääseekö menemään vai tarvitseeko apua. Tarjotaan kotikäyntiä tarvittaessa. Influenssarokotuksista saadut kokemukset tulee käyttää hyväksi ja helpottaa puolisoiden yhteistä ajanvarausta. - Kysytään, miten Suomen kattavia henkilörekistereitä voidaan käyttää hyväksi rokotusten organisoinnissa.”

Keskustelussa todettiin, että työvaliokunnan ehdotukset olivat hyviä ja omaishoito-perheiden tilanteisiin on kiinnitettävä huomiota kokonaisuutena. On esim. iäkkäitä pariskuntia, joilla on kotona asuvia aikuisia kehitysvammaisia lapsia.

Influenssarokotusten ajanvarauksissa oli ongelmia sekä sähköisissä varauksissa että puhelimesta. Miten saadaan koronarokotusten sähköinen ajanvaraus sujuvaksi, jotta mahdollisimman suuri osa varauksista onnistuisi sitä kautta? Iäkkäissä on paljon sellaisia, jotka kokeilivat ensin sähköistä ajanvarausta, mutta epäonnistuttuaan liittyivät puhelinoittajien joukkoon. Puhelinajanvarauksissa nousi ongelmaksi takaisinsoittojen viivästyminen, mikä aiheutti hämminkiä. Koska monet kokivat takaisinsoiton epävarmaksi, he halusivat mieluummin jonottaa puhelimesta pitkäänkin.

Kriittisiä kohtia ovat tiedon perille saaminen, ajanvaraus ja rokotuspaikalle pääsy. Pelkästään julkisen sektorin toimin ei onnistuta, vaan mukaan voidaan tarvita esim. eläkeläisjärjestöjen verkostoja ja vertaisapua. Monet iäkkäät eivät pääse rokotuksiin ilman apua ja työssäkäyville omaisille voi tulla tarve saada vapaata töistä, jotta he pääsevät auttamaan. Osa ihmisistä tarvitsisi kotikäynnin, mutta voidaanko kodeissa rokottaa turvallisesti?

Seija Meripaasi totesi, että palaute on hyödyllistä ja sitä on jo käyty läpi. Kaikki vanhusneuvoston esille nostamat asiat ovat pohdinnassa ja seuraava rokotusten suunnittelukokous on juuri alkamassa. Rokotusjärjestys on valtakunnallisesti määritelty, joten siihen Helsinki ei voi tehdä muutoksia.

Sote-toimialan sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen pyyntö nimetä edustaja digityöryhmään

Vanhusneuvostoa on pyydetty nimeämään edustaja Diginyrkki-työryhmään, joka koordinoi, kehittää ja edistää digitoimintaa. Palvelualuejohtaja Maarit Raution lähettämä esitys asiasta oli jaettu vanhusneuvostolle ennen kokousta.

Seija Meripaasi totesi, että digiryhmään liittyen on vielä kysymyksiä auki, mutta käyttäjien edustajaa haluttiin jo kysyä mukaan. Yhteisen kaikille ymmärrettävän terminologian aikaan saaminen on haaste, joka koskee koko ryhmää.

Sovittiin, että Timo Auranen ryhtyy vanhusneuvoston edustajaksi ryhmään ja todettiin, että hän on myös itse halukas tehtävään.

10.

Tiedotusasiat

Kotihoidon pysäköintitunnukset: Kaupunginhallitus teki 30.11.2020 päätöksen ”Kotihoidon pysäköintitunnuksen myöntämisehtojen hyväksyminen”, joka helpottaa kotihoidon pysäköintimahdollisuuksia. Päätös perustuu 1.6.2020 voimaan tulleeseen uuteen tieliikennelakiin. Kaupunginhallituksen päätös 30.11.2020 [linkki](#)

Seija Meripaasi totesi, että tämä tärkeä asia on nyt etenemässä Helsingissä. Koulutukset ovat alkamassa kotihoidon henkilöstölle yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

11.

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.57.

Puheenjohtaja (kohdat 1-4)

Puheenjohtaja (kohdat 5-11)

Sihteeri

Veijo Lehto

Laura Varjokari

Outi Paulig